

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Johana Černochová
Název práce: Chápání rovnosti ve Spojených státech

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):
Jan Hornát

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce se zamýšlí nad otázkou, která je aktuální nejen v kontextu americké společnosti a tamní (re)distribuce bohatství, ale též v kontextu všech „západních“ ekonomik, které přijaly za své principy neoliberalního přístupu státu k hospodářství. Právě v těchto státech totiž v posledních dvou dekadách roste materiální (a s tím často související sociální) nerovnost, pokud přihlídneme k indikátorům, jako je například koeficient GINI. S tímto vývojem podle autorky může do budoucna souviset i přehodnocení chápání rovnosti ve Spojených státech, kde chápání „rovnosti“ bylo ve srovnání s kontinentální Evropou vždy poněkud odlišné, a to i přesto, že vycházelo ze stejného filozofického a kulturního základu. Kdežto ve Spojených státech byla základem pojetí „rovnosti“ rovnost příležitostí, která údajně zaručovala americkou konkurenceschopnost ve světě, v kontinentální Evropě se naopak ve společnosti i ve veřejné politice spíše uplatňuje koncept rovnosti výsledku či rovnosti podmínek, který je založen na široké společenské solidaritě.

Autorka uvádí, že východiskem její práce „je předpoklad, že tak vysoká a neustále se zvětšující míra nerovnosti, která má prokazatelné dopady na všeobecnou rovnost příležitostí, musí mít v důsledku dopady i na samotné chápání rovnosti ve Spojených státech.“ (str. 3). Dále Johana Černochová formuluje svou základní tezi: „Jestliže velké ekonomické nerovnosti prokazatelně nepříznivě ovlivňují možnost rovnosti příležitostí, představuje požadavek větší rovnosti výsledků pro Američany stále něco cizího, nežádoucího a snad dokonce nespravedlivého?“. V první části práce zasadí tyto otázky do širšího kontextu debat o (chápání) rovnosti v USA, kontrastuje americké vnímání rovnosti s kontinentální Evropou, ve třetí kapitole pak dodává empirický materiál demonstrující rostoucí nerovnost v USA. Poslední kapitola se zaměřuje právě na možné změny ve vnímání rovnosti v americké společnosti.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Studentka si vzala tradiční téma a zpracovala jej s přihlédnutím k současnému společenskému a politickému kontextu v USA, kdy se američtí politici jako Bernie Sanders či Alexandria Ocasio-Cortez hlásí k pojmům jako je „demokratický socialismus“, což by jim pravděpodobně před deseti či dvaceti lety žádné politické body nepřineslo (spíše naopak). Zpracování tématu je náročné zejména z toho důvodu, že autor musí mít velice pečlivě prostudovanou teoretickou a filozofickou literaturu vztahující se k pojmu rovnosti (např. Rawls či Locke), která je zároveň velmi rozsáhlá, aby byl schopen „zobecnit“ americké chápání rovnosti a zároveň z něho vycházet pro zhodnocení, zda v tomto chápání dochází ke změně. Z textu je znát, že si autorka tohoto aspektu byla vědoma a svou práci podložila (na Bc. práci) nebývalým množstvím literatury, kterou dle interpretace uvedené v textu prokazatelně četla.

Struktura práce je logická a argumentace je velmi solidní. Práce dochází i k řadě zajímavých námětům/zjištění, např. „Zajímavé je, že ačkoliv různé odborné studie z 80. let od Verby a Orrena i z počátku 21. století od Kingstona a Holian nebo od Milese Coraka konstatovaly, že americké chápání rovnosti charakterizuje malá podpora nebo dokonce „averze“ k rovnosti výsledků a konsenzus proti výrazné redistribuci příjmů, data od Gallup Poll ukazují, že většina Američanů podporovala více rovnoměrné rozdělení bohatství a příjmů už v 80. letech. To naznačuje, že nejde o trend zcela nový, ale spíše nedostatečně reflektovaný v odborné literatuře.“ (str. 33). Práce s literaturou je adekvátní – studentka nevynechala zásadní soudobé odborné hlasy v USA zabývající se pojmem rovnosti (Rawls, Temkin, Verba, Stiglitz, Nozick, Dworkin). Nicméně by bylo vhodné zahrnout i nové, konzervativní hlasy, jako např. Ben Shapiro, kteří zastávají „nový“ pohled na rovnost příležitostí s cílem konkurovat „rovnosti“, kterou advokuje současná Demokratická strana. V tomto ohledu je v práci nedostatečně

rozpracovaná i otázka, do jaké míry je americké „chápání“ rovnosti politický konstrukt, který se mění na základě toho, jaký prezident, resp. politická strana zrovna v USA vládne.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Formální i jazykové zpracování práce je na velice vysoké úrovni. Jazyk je velmi kultivovaný a jasný. Poznámkový aparát je sjednocený a pečlivě zpracovaný. V tomto ohledu nelze práci nic vytknout.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Práce, které mají vymezit postoj „jedné země“ resp. její společnosti k „jednomu termínu“ lze vždy osočit z toho, že příliš zobecňují realitu – že daná společnost není jednotná ve vnímání daného termínu (ať je to rovnost, demokracie, lidská práva či svoboda internetu) a že se chápání daného fenoménu liší na základě věku, rasy, materiálního zabezpečení, vzdělání, politické afilience, geografie apod. Je však nutné si uvědomit, že každá demokracie musí do určité míry brát v potaz „vůli lidu“ a tak definice a chápání těchto klíčových pojmů se na úrovni veřejné politiky beztak zobecní – množina pohledů se vydestiluje do jednoho zobecněného formátu, který je pak přetavován do politického rozhodování a přístupu státu k danému fenoménu. Proto je důležité, aby i v akademické sféře občas podobná zobecňující debata proběhla, aby si stát „neusurpoval“ určitou definici toho, co společnost považuje za „rovnost“. Z tohoto důvodu považuji diskuzi, kterou ve své práci shrnula Johana Černochová za přínosnou a zároveň velmi potřebnou právě pro naši snahu chápat důsledky rostoucí nerovnosti v USA, ale i v Evropě.

Za silnou stránku práce tedy považuji schopnost argumentace a zejména pak množství interpretované literatury, kterou studentka dokázala v práci reflektovat. Povedená je i závěrečná kapitola, která nabízí velice střízlivou interpretaci empirických dat: „Důraz na rovnost příležitostí zůstává pro americké chápání rovnosti nadále klíčový. V tomto ohledu k proměně nedošlo. Zjištění této práce ale narušují představu oné „averze“ většiny Američanů k větší redistribuci a k více rovnoměrně sdílenému bohatství, tedy k tzv. rovnosti výsledků.“ Studentka dále pokračuje: „Práce proto dochází k závěru, že ve Spojených státech, kde jsou i podstatně velké rozdíly v platech vnímány jako spravedlivé, už ekonomická nerovnost překročila v očích většiny Američanů i tuto vysoko nastavenou úroveň legitimacy.“ (str. 36).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Jak vnímají rovnost voliči Donalda Trumpa? Je jejich vnímání v souladu s jeho politikou (např. v kontextu daňových škrťů z roku 2017)?
2. Jsou v USA generační rozdíly ve vnímání (ne)rovnosti?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (A-F):

Vzhledem k vysoké kvalitě práce navrhuji k obhajobě a komisi doporučuji udělit známku A.

Datum:

Podpis: Jan Hornát v.r.

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.